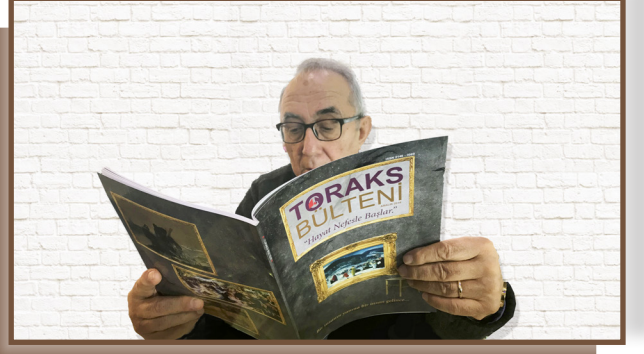

ATAOL BEHRAMOĞLU

Toraks Bülteni Okurları İçin
Sorularımızı Yanıtladı...

Sevgili Ataol Behramoğlu, Türk şiirinin en büyük isimlerinden biriyle söyleşi yapma olanağını bize tanıdığınız için çok teşekkür ederiz.

Bu aslında sizi daha yakından tanımamız için de bir olanak...

Resmi internet sayfanızda yer alan bilgiler ya da sizinle daha önce yapılmış söyleşilerdeki yanıtlarınız dışında sizi, şiirinizi, şiire bakışınızı öğrenmeyi istiyoruz.

Toraks Bülteni: Türk Toraks Derneği'nin bir kongresinde şiir dinletisi/söyleşiniz sırasında söylediklerinizle başlamak istiyorum: “Doktorlarla şairlerin benzerlikleri vardır. Sizinle karşılaşanlar hastalık konuşur, kendi uyguladıkları tedavileri anlatırlar, bizimle karşılaşanlar da ceplerinden bir şiirini çıkarıp göstermek isterler.” Ben şimdi bir şiirimi gösterip size sorsam, şiir yazmaya devam etmemi önerir misiniz?

Ataol Behramoğlu: Evet. Şiire ne kadar çok kişi ne kadar çok emek verse o kadar iyi olur...

Toraks Bülteni: İçinde bulunduğumuz çağın “Poetikasını yitirmiş bir çağ” olduğu iddiasını sıkça duyuyoruz. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Ataol Behramoğlu: Kötü bir insanlık dönemi. Derinlikler kaybolmuş. Yüzeylede yaşıyoruz. Bu durumdan en çok etkilenen, bir derinlikler sanatı olan şiir oluyor...

Toraks Bülteni: Günümüzde de eskisinden çok daha az ilgi görmesine karşın şiirler yazılıyor, öte yandan şiire ilgisi süren gençler halen 40-50 yıl öncesinin şairlerini, şiirlerini seviyor. Beğeninini değişmiyor olması sizce nasıl yorumlanabilir?

Ataol Behramoğlu: Çünkü sözünü ettiğiniz o dönemlerde, 1940'lardan 1980'lere çok iyi şiirler yazıldı. Çağdaş, modern, lirik, epik Türk şiirinin temelleri o dönemlerde atıldı ya da sağlamlaştı.

Toraks Bülteni: Siz şiire siyasi mücadele işlevi de yükleyen bir şairsiniz. Bu yönelim hangi etkilerle, koşullarda ortaya çıktı ve gelişti? Bugünün koşullarında değerlendirmenizi istesem bu konuda neler söylersiniz?

Ataol Behramoğlu: Sözel sanatların (şiir, anlatı, tiyatro ve kuşkusuz sinema) toplumsal savaşımında her zaman ve her yerde işlevi olmuştur. Toplumsal bir olgudan insan-yurttaş olarak etkileniyor-sak insan-yurttaş-şair olarak da etkileniyoruz demektir. Söylediğimiz söz ister istemez bu etkinin izlerini taşıyacaktır. Bunun ölçüsü şairin kişiliğine, mizacına, poetikasına göre değişir kuşkusuz.

Toraks Bülteni: Hukuk, felsefe ve dilbilim eğitimi geçmişiniz, toplumcu şiirleri öncelemeniz üzerinden soruyorum: “Şiirde İnsan Bilimleri” konusunu nasıl ele alıyorsunuz?

Ataol Behramoğlu: Şairin yaptığı şey doğrudan bilim değildir. Çünkü bilim, kavramlarla yapılır. Şairin işi, kavramların yanı sıra mecazlarla, sözcüklerin tınısıyla, bilinçle olduğu kadar da bilinç

“Şiire ne kadar çok kişi ne kadar çok emek verse o kadar iyi olur...”

altryla, bilinç üstüyledir... Bu anlamda da bir insan ürünü olan şiirin irdelenmesi insanın en geniş, en derin bir bağlamda irdelenmesi demek oluyor.

Toraks Bülteni: Birçok dil biliyor, bu dillerde şiir çevirileri yapıyorsunuz. Hem ana dilde yetkinliğin nasıl elde edilebileceği konusundaki önerilerinizi hem de bunun diğer dilleri öğrenmeye katkısı olup olmadığını, devamında da şiirin çeviriye uygun bir edebiyat alanı olup olmadığı tartışma konusuna bakışınızı öğrenmek isteriz.

Ataol Behramoğlu: Ben kolay dil öğrenen biri değilim. Fakat çalışarak her şey öğrenilebiliyor. Ana dilde yetkinlik ise bu konuda emek vermekle kazanılıyor olmalı. Şiir çevirisi bir sanatsal yaratı olarak bilimsel bir inceleme konusudur. Yöntemleri öğrenilebilir. Fakat yine de özel yetenek gerektirdiğinden kuşku duymuyorum.

Toraks Bülteni: Şiirlerinizi sosyal medyada birkaç dizesi alınıp görselleştirilmiş paylaşımlar halinde görmek size neler hissettiriyor?

Ataol Behramoğlu: Hoşuma gitmiyor. Birkaç dizenin çevresinde dönüp durulmasını anlamlı bulmuyorum. Hele bunun ısrarla ve inatla, “anne

gezindiğin bağ, baba yaslandığın dağ”dır gibi benimle ilgisi bulunmayan yüzeysel safsatalarla benim adım kullanılarak yapılması çok canımı sıkıyor. Bir de “Öğrendim ki” diye yine benim adım kullanılarak internette dolaşan bir söz yığını var. Çok ve gerçekten canım sıkılıyor.

Toraks Bülteni: Yaşam nabzınız nerede atıyor? Direnen, yaşama dört elle sarılan ruhunuza kan nereden pompalanıyor?

Ataol Behramoğlu: İnsana, doğaya, bütünüyle varoluşa sevgimden, saygımdan. Mazlumunu koruma duygumdan.

Toraks Bülteni: Herkesin bir Aşil topuğu vardır, derler. Sizin var mı? Aslında belki de öğrenilmemeli. “Söylemek isterseniz...” diyelim...

Ataol Behramoğlu: Kabalık beni çok incitiyor.

Toraks Bülteni: Şiirlerinizin çok sayıda incelemesi yapıldı. Ataol Behramoğlu kendi şiirine dışarıdan bakınca en yoğun duyguların neler olduğunu görüyor? Peki ya şiir yolculuğunu? İlk şiirinizi yazdığımız tarihe göre 60, ilk şiir kitabınız “Bir Ermeni General”ın yayınlanma tarihine göre geçen 54 yıl şiirinize ne ekledi, ne eksiltti?

Ataol Behramoğlu: Farklı bir şiirim var. Hassas, kırılğan, yalın. Fakat varoluşu bütünüyle kapsama iddiası taşıyan. Bunun 60’lı yıllardan beri böyle olduğunu düşünüyorum.

Toraks Bülteni: Toraks Bültenimizde yer almasına izin verdiğiniz şiirlerinizden biri olan *Bebeklerin Ulsu Yok* şiiriniz “Bebekler, çiçeği insanlığın/Ve geleceğimizin biricik umudu” dizeleri ile bitiyor. Bütün dünyaya bu bilinci nasıl yayabiliriz? Her insanın, örneğin erişkin yaşa geçerken, uyarlanmış bir Hipokrat Andı içmesine gereksinimimiz olabilir mi?

Ataol Behramoğlu: Bebeğin hırsıza, katile, caniye dönüşmesi akıl almayaacak kadar kötü bir şey. Böyle bir sapmanın önüne ancak -bütünüyle olamasa bile büyük ölçüde- doğru bir eğitimle geçilebilir.

Toraks Bülteni: Bugün sorsam: “Yaşadıklarınızdan öğrendiğiniz neler var?” diye... O unutulmaz şiirinize ekleyeceğimiz yanıtlarınız olur mu?

Ataol Behramoğlu: Onun ardından “Sonuçta” adlı şiirimin son dizeleri okunmalı.

Toraks Bülteni: İçten teşekkürlerimizle..

SONUÇTA

.....
Okunmuş, yazılmış
nice şiirlerden
Yaşanmış aşklardan sonra
İşte bunlardır seçtiklerim:
Bir kır yolu, söğüt dalından
bir düdük
Bir çakı sedef kaplama
Ve caneriği dolu ceplerim.